

Beheerpakketten

2023-2028

1 maart 2023
Lars van Peij en Peter Ceelen
veldcoördinatoren Maasheggen

collectief Deltaplan
Landschap

Uitgave van:

Collectief Deltaplan Landschap

Inhoudsopgave

Algemene informatie.....	4
Leefgebieden.....	4
Cumulatie en Grondgebruik.....	5
Bijlage 1. GVE (Groot Vee Eenheid) tabel.....	6
Opbouw van de beheerpakketten.....	7
Beschikbare beheerpakketten	8
A05b Kruidenrijk grasland (vlakvullend)	9
A05h Kruidenrijk graslandrand.....	11
L09 Poel en klein historisch water.....	13
A13 Botanisch weiland	15
A13 Botanisch hooiland.....	17
A14 Stoppelland	19
A15 Wintervoedselakker	21
A16 Vogelakker.....	23
A19 Kruidenrijke akkerranden.....	25
L21 Beheer van bomenrijen.....	27
L22 De robuuste knip- en scheerheg.....	29
L23 Struweelhaag.....	32
L26 Half- en hoogstamboomgaard.....	35

Algemene informatie

Leefgebieden

Het Collectief Deltaplan Landschap heeft drie leefgebieden:

1. Leefgebied dooradering
2. Leefgebied open akkers
3. Leefgebied waterbeheergebieden

Mogelijkheden per leefgebied

Per leefgebied zijn er specifieke pakketten beschikbaar. Deze kun je bekijken op de kaart en in onderstaande tabel. De kaarten van de leefgebieden zijn beschikbaar op de website en bij de veldcoördinator.

Code	Pakketnaam	Leefgebied
A05b	Kruidenrijk grasland	Leefgebied dooradering
A05h	Kruidenrijke graslandrand 4 indicatorsoorten, 6 meter breed	Leefgebied dooradering
L09	Poel en klein historisch water	Leefgebied dooradering
A13	Botanisch grasland 8 indicatorsoorten	Leefgebied dooradering
A14	Stoppeland	Leefgebied open akker
A15	Wintervoedselakker	Leefgebied open akker
A16	Vogelakker	Leefgebied open akker
A16	Vogelakker	Leefgebied waterbeheer
A16	Vogelakker	Leefgebied dooradering
A19	Kruidenrijke akkerrand	Leefgebied dooradering
L21	Beheer van bomenrijen	Leefgebied dooradering
L22	Knip- en scheerheg	Leefgebied dooradering
L23	Struweelhaag	Leefgebied dooradering
L26	Half- en hoogstamboomgaard	Leefgebied dooradering

Cumulatie en Grondgebruik

ANLb-pakketten kunnen in een aantal gevallen onderling cumuleren, omdat ze elkaar kunnen versterken in het creëren van habitatkwaliteit of klimaat- en waterdoelen. Cumulatie is aan regels gebonden:

1. Cumulatie kan alleen als er voor verschillende activiteiten wordt vergoed
2. Cumulatie kan alleen binnen één leefgebied en beheerfunctie (per beheereenheid dus). In de meeste gevallen kan er niet gecumuleerd worden vanwege ontoelaatbare staatssteun.
3. In deze cumulatietabel is geen rekening gehouden met de mogelijkheden van beheerpakketten in leefgebieden en categorieën ([zie overzicht pakketmogelijkheden per beheerfunctie en leefgebied op intranet](#)). Dit kan tot gevolg hebben dat niet alle cumulatie mogelijkheden in een leefgebied of categorie kan.

In onderstaande tabel wordt in de tweede kolom aangegeven welke cumulatiemogelijkheden er zijn. In de derde kolom wordt aangegeven op welk terreintype het pakket toegepast kan worden.

Pakket	Cumulatiemogelijkheden	Grondgebruik
5 Kruidenrijk grasland		Grasland
9 Poel en klein historisch water		Landschap
13 Botanisch grasland		Grasland
14 Stoppelland		Bouwland
15 Wintervoedselakker		Bouwland
16 Vogelakker		Bouwland
19a Kruidenrijke akkerrand		Bouwland
21 Beheer van bomenrijen	Kan vanwege intekenwijze met alle pakketten cumuleren, zie opmerkingen hieronder	Landschap
22 Knip- of scheerheg		Landschap
23 Struweelhaag		Landschap
26 Half- en hoogstamboomgaard		Landschap

Opmerkingen:

- **Pakket 21** (Beheer van bomenrijen) kan in SCAN-ICT cumuleren met alle andere pakketten vanwege de manier van intekenen. Het pakket kan ook zonder cumulatie worden ingezet.

Bijlage 1. GVE (Groot Vee Eenheid) tabel

Soort	Leeftijd/categorie	Coëfficiënt
Runderen	jonger dan zes maanden	0,4
	van zes maanden tot en met twee jaar	0,6
	ouder dan twee jaar	1,0
Paardachtigen	jonger dan zes maanden	0,4
	ouder dan zes maanden	1,0
Schapen, geiten en alpaca's		0,15
Varkens	fokzeugen >50 kg	0,5
	andere varkens	0,3
Pluimvee	legghennen	0,014
	ander pluimvee	0,03

Bron: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R2290&from=EN>

- In de Europese uitvoeringsverordening (dd. 21 december 2021) staat een tabel met GVE normen. Deze is hetzelfde als de GVE norm tabel uit 2016
- Eind 2019 is door provincies als aanvulling op de GVE tabel in de Europese uitvoeringsverordening de volgende normen zijn vastgesteld: Veulen: 0,4 GVE en Alpaca: 0,15 GVE
- In de uitvoeringsregeling GLB 2023 (dd. 10 november 2022, Nr 29696-n1 in de Staatscourant) wordt in artikel 30 naar GVE normen verwezen die betrekking hebben op regelingen voor zeldzame huisdierrassen, deze zijn níet van toepassing op het ANLb.

Opbouw van de beheerpakketten

De pakketten zijn opgebouwd uit de volgende onderdelen

1. Introductie met doel van beheerpakket
2. Beschrijving van het beheer
 - *beheereisen*
 - *aanvullende beheervoorschriften*
 - *adviezen voor het beheer*
3. Pakketvarianten
4. Meldingen

Beschikbare beheerpakketten

	Pakketnaam		Pakketvariant
A05	Kruidenrijk grasland	a	rust 1 april tot 15 juni, 4 indicatorsoorten
A05	Kruidenrijk graslandrand	h	rand, 4 indicatorsoorten
L09	Poel en klein historisch water	c	kleine poel met jaarlijks beheer
A13	Botanisch grasland	h	botanisch hooiland extra divers (8 indicatorsoorten)
A14	Stoppelland	e	verlengde graanstoppel
A15	Wintervoedselakker	a	1 juni tot 1 maart
A16	Vogelakker	a	meerjarig
		b	meerjarig – laatste jaar
A19	Kruidenrijke akkerrand	a	kruidenrijke akkerrand
		b	op bufferstrook
L21	Beheer van knotbomenrijen	a	beheer van knotbomenrijen
L22	Knip- en scheerheg	a	jaarlijks knippen/scheren
L23	Struweelhaag	a	jaarlijks beheer met groot onderhoud in de contractperiode (cyclus 5-7 jaar)
L26	Half- en hoogstamboomgaard	a	half- en hoogstamboomgaard

A05b Kruidenrijk grasland (vlakvullend)

Introductie

Kruidenrijk grasland is erg belangrijk voor diverse doelsoorten. De graslanden dragen bij aan de kwaliteit van weidevogelmozaïeken en aan een gevarieerde dooradering. De bloeiende kruiden trekken insecten aan, wat weer de voedselbeschikbaarheid verhoogt voor vogels. Door de late maaidatum zijn kruidenrijke graslandpercelen een geschikt toevluchtsoord voor dieren, in het geval dat omliggend grasland wordt gemaaid.

Op kruidenrijke graslanden komen de kruiden van nature in grotere aantallen voor en zijn verspreid over het hele perceel. De zode is open en divers van structuur door de vele kruiden met veel bloeistengels en weinig blad. Dit heeft ook als voordeel dat kuikens zich goed kunnen voortbewegen in het grasland.

Beheereisen

- Er worden in de rustperiode van 1 april tot 22 juni geen landbouwkundige bewerkingen uitgevoerd.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemkruiden als Akkerdistel, Ridderzuring, Brandnetel en Jacobskruid, op maximaal 10% van de beheereenheid.
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd.
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit **Lijst B (in de bijlage)** ten behoeve van specifiek doel zijn in transect aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober. (zie pakketvarianten).

Aanvullende beheervorschriften

Bewerking

- Het grasland mag niet worden gescheurd en/of gefreesd, tenzij voor (her)inzaai in overleg met de veldcoördinator.

Beweiding en maaien

- Buiten de rustperiode wordt het gewas minimaal 1 keer gemaaid en maaisel afgevoerd. Dit stimuleert de groei van bloeiende kruiden. Een tweede en/of derde keer maaien en afvoeren is toegestaan.
- Bewerkingen, waaronder beweiding, zijn in de rustperiode niet toegestaan, daarbuiten wel.

Bemesting

- Uitsluitend bemesting met vaste mest toegestaan buiten de rustperiode

Adviezen

- De beheeris van de aanwezigheid van indicatorsoorten is bedoeld als indicator voor beperkt (of niet) bemesten van kruidenrijk grasland. Dit wordt door de NVWA gecontroleerd.
- Iedere maaibeurt een kruidenrijk deel (10% of meer) laten staan is gunstig voor zaadzetting van bloeiende kruiden en voor insecten.

Pakket en vergoeding

Code	Pakketnaam		Pakketvariant	Leefgebied	Eenheid
A05	Kruidenrijk grasland	b	Rustperiode van 1 april tot 15 juni	Dooradering	ha

A05h Kruidenrijk graslandrand

Introductie

Kruidenrijk graslandrand is erg belangrijk voor diverse doelsoorten. De graslandranden dragen bij aan de kwaliteit van weidevogelmozaïeken en aan een gevarieerde dooradering. De bloeiende kruiden trekken insecten aan, wat weer de voedselbeschikbaarheid verhoogt voor vogels.

Naast een kruidenrijk graslandrand staat altijd een heg, de rand wordt niet bemest of gespoten zodat er een extra buffer is naast de heg.

Beheereisen

- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemkruiden als Akkerdistel, Ridderzuring, Brandnetel en Jacobskruiskruid, op maximaal 10% van de beheereenheid.
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd.

Aanvullende beheervoorschriften

Afmetingen

- De kruidenrijke graslandrand is 6 meter breed.

Soortenrijkdom

- De graskruidenrand mag niet worden gescheurd en/of gefreesd, tenzij voor (her)inzaai in overleg met de veldcoördinator.

Beweiding en maaien

- De graskruidenranden worden jaarlijks gemaaid en maaisel afgevoerd. Dit stimuleert de groei van bloeiende kruiden. Een tweede en/of derde keer maaien en afvoeren is toegestaan.
- Bewerkingen, waaronder beweiding, is toegestaan.

Bemesting

- Bemesting is in het geheel niet toegestaan bij een graslandrand.

Adviezen

- Iedere maaibeurt een kruidenrijk deel (10% of meer) laten staan is gunstig voor zaadzetting van bloeiende kruiden en voor insecten.

Pakket en vergoeding

Code	Pakketnaam		Pakketvariant	Leefgebied	Eenheid
A05	Kruidenrijk graslandrand	h	Rand	Dooradering	ha

L09 Poel en klein historisch water

Introductie

Poelen en het aangrenzende landbiotoop zijn van groot belang als leefgebied voor diverse amfibieënsoorten. Poelen zijn o.a. belangrijk voor de (boom)kikker, libellen, (kam)salamander en waterplanten. Aanleg en goed onderhoud van poelen is belangrijk om deze soorten te behouden.

Gefaseerd beheer van de poel en openheid rondom (een deel van) de poel is van belang om een goede voorplantingsbiotoop voor amfibieën te behouden. Door vegetatie periodiek en gefaseerd te maaien vinden insecten in de niet-gemaaide delen een overwinteringsplek. Maaisel uit de poel moet binnen een week na schonen worden afgevoerd.

Vissen

Poelen en ook klein historisch water in dit beheerpakket bestaan uit geïsoleerd water, om te voorkomen dat er vissen in komen. Afwezigheid van vissen is wenselijk omdat vissen amfibieënlarven en -eitjes eten waardoor succesvolle voortplanting van de amfibieën sterk negatief beïnvloed kan worden. Het droogvallen van een poel in de zomer, is dan ook bevorderlijk voor de amfibieën.

Beheereisen

- Minimaal 5% tot maximaal 35% van de eenheid of van het leefgebied ¹ onder beheer is jaarlijks geschoond en gemaaid.
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd naast het element en/of maaiafval is verwijderd.

Aanvullende beheervorschriften

Afmetingen en ligging

- Het gaat om een geïsoleerde poel.

¹ Wanneer er percentages per eenheid of leefgebied staan, dan betekent dat dat er gewerkt wordt aan gefaseerd beheer. Geldt met name voor Dooradering. Dus niet alles in één keer, maar ieder jaar een deel.

- De poel is kleiner dan 175 m². Ook de oeverzone kan tot de poel worden gerekend.

Bewerking en beheer

- Wanneer een poel wordt geschoond, dan gebeurt dat in de periode 15 augustus tot 15 oktober. In deze periode zijn er vrijwel geen amfibieën aanwezig in het water.
- Jaarlijks beheer van de poel bestaat uit controleren dat de poel niet dichtgroeit en schonen waar dat nodig is (15 augustus-15 oktober).
- Maximaal 75% van de oppervlakte van de poel wordt geschoond bij het groot onderhoud.
- Er wordt ongeveer één keer in de 3 tot 6 jaar geschoond, maar dit hangt af van de situatie per poel. Bij achterstallig onderhoud kan vaker schonen nodig zijn.
- Het streven is dat minimaal de helft van de poel in de periode 15 maart tot 15 juli uit open water bestaat. Als de poel te veel dicht groeit is onderhoud nodig, ter plaatse moet dat beoordeeld worden. Houtopslag kan (deels) ook worden verwijderd.
- Een incidentele droogval is toegestaan in de periode 15 juli tot 15 november. Dit helpt ook om te voorkomen dat er vissen in de poel overleven.
- Slootmaaisel of bagger mag niet verwerkt worden in het element. Het maaisel uit de poel moet worden afgevoerd binnen een week na het schonen. Snoeiafval en maaisel uit de oever wordt ook afgevoerd.
- De noordkant van de poel wordt in ieder geval vrijgehouden van houtopschot zodat de poel door de zon beschenen kan worden. In algemeenheid mag maximaal 25% van de oeverlengte begroeid zijn met struiken.

Beweiding en maaien

- Voorkom vertrapping van de oevers en uitwerpselen in het water bij het gebruik van de poel als veedrinkpoel. Dit kan worden gedaan door de poel zodanig uit te rasteren dat het vee alleen met de voorpoten in het water kan om te drinken.

Bemesting

- Er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in het element gebruikt worden.

Soortenrijkdom

- Er mogen geen vissen of andere dieren (zoals eenden en ganzen) worden uitgezet of gekweekt.

Adviezen

- Bij aanwezigheid van vee kan een combinatie met een drinkbak een goede oplossing zijn.

Pakket en vergoeding

Code	Pakketnaam		Pakketvariant	Leefgebied	Eenheid
L09	Poel en klein historisch water	c	Poel en klein historisch water met jaarlijks beheer en groot onderhoud	Dooradering	m2

Meldingen

Uitgevoerd beheer tussen 15 augustus t/m 15 oktober moet binnen 10 dagen, na uitvoering, gemeld worden bij het collectief.

Meld daarbij het volgende:

- Het nummer van de beheereenheid.
- De oppervlakte of stuks waarop onderhoud is uitgevoerd.
- De datum waarop het onderhoud is uitgevoerd.

A13a Botanisch weiland

Introductie

Botanisch grasland kan een belangrijke bijdrage leveren aan de leefomgeving van vogels, insecten, amfibieën en kleine zoogdieren. Het gaat vaak om typisch 'ouderwets' grasland met een wat pollige structuur en verspreid voorkomende kruiden. De aanwezige kruiden zijn een voedselbron voor dieren; de aanwezige nectar trekt insecten aan die op hun beurt voedsel kunnen vormen voor diverse boerenlandvogels. Het streven is dat er zo'n 15-20 verschillende grassen en kruiden per 25 m² aanwezig zijn op een botanisch graslandperceel.

Beheereisen

- Beweiding is toegestaan vanaf 1 maart tot 1 oktober met maximale veebezetting 2 GVE/ha.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemkruiden als Akkerdistel, Ridderzuring, Brandnetel en Jacobskruid, op maximaal 10% van de beheereenheid.
- Minimaal 8 verschillende indicatorsoorten uit **Lijst B (in de bijlage)** ten behoeve van specifiek doel zijn in transect aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober.

Aanvullende beheervorschriften

Bewerking en beheer

- Het grasland mag niet worden gescheurd en/of gefreesd tenzij in overleg met de veldcoördinator.

Beweiding en maaien

- Klepelen is niet toegestaan
- Bijvoeren is niet toegestaan

Bemesting

- De beheereenheid wordt niet bemest (behoudens mest van weidend vee). In overleg met het collectief kan een onderhoudsbemesting met ruige mest of bekalking worden gegeven (ongeveer één keer in de 5 jaar, afhankelijk van de situatie ter plekke).

Adviezen

- De beheereis van de aanwezigheid van 8 indicatorsoorten is bedoeld als indicator voor niet of zeer beperkt bemesten. Dit wordt door de NVWA gecontroleerd.

Pakket en vergoeding

Code	Pakketnaam		Pakketvariant	Leefgebied	Eenheid
A13	Botanisch grasland	a	botanisch weiland (8 indicatorsoorten)	Dooradering	ha

A13h Botanisch hooiland

Introductie

Botanisch grasland kan een belangrijke bijdrage leveren aan de leefomgeving van vogels, insecten, amfibieën en kleine zoogdieren. Het gaat vaak om typisch 'ouderwets' grasland met een wat pollige structuur en verspreid voorkomende kruiden. De aanwezige kruiden zijn een voedselbron voor dieren; de aanwezige nectar trekt insecten aan die op hun beurt voedsel kunnen vormen voor diverse boerenlandvogels. Het streven is dat er zo'n 15-20 verschillende grassen en kruiden per 25 m² aanwezig zijn op een botanisch graslandperceel.

Beheereisen

- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemkruiden als Akkerdistel, Ridderzuring, Brandnetel en Jacobskruid, op maximaal 10% van de beheereenheid.
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd.
- Minimaal 8 verschillende indicatorsoorten uit **Lijst B (in de bijlage)** ten behoeve van specifiek doel zijn in transect aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober.

Aanvullende beheervoorschriften

Bewerking en beheer

- Het grasland mag niet worden gescheurd en/of gefreesd tenzij in overleg met de veldcoördinator.

Beweiding en maaien

- Maaien na 15 juni tenzij collectief met de deelnemer een andere maaidatum heeft afgesproken. Het maaisel dient binnen 14 dagen afgevoerd te worden.
- Beweiding is toegestaan van 1 augustus tot 1 maart. Bijvoeren van weidend vee is niet toegestaan.
- Klepelen is niet toegestaan

Bemesting

- De beheereenheid wordt normaal gesproken niet bemest en er wordt geen bagger opgebracht. In overleg met de veldcoördinator kan een onderhoudsbemesting met ruige mest of bekalking worden gegeven.

Adviezen

- De beheereis van de aanwezigheid van 8 indicatorsoorten is bedoeld als indicator voor niet of zeer beperkt bemesten. Dit wordt door de NVWA gecontroleerd.
- Maaien leidt tot het beste resultaat als het gefaseerd wordt gedaan: per maaibeurt ca 10% laten staan, bijvoorbeeld in de vorm van sinusbeheer. Dit zorgt voor variatie die flora, insecten en vogels ten goede komt.

Pakket en vergoeding

Code	Pakketnaam		Pakketvariant	Leefgebied	Eenheid
A13	Botanisch grasland	h	Botanisch hooiland extra divers (8 indicatorsoorten)	Dooradering	ha

A14 Stoppeland

Afbeelding: www.landwirtschaft-artenvielfalt.de

Introductie

Stoppel, met name hoge stoppel, is waardevol voor akkervogels, zeker in combinatie met andere vormen van akkervogelbeheer in de omgeving. Akkervogels vinden hierin dekking én voedsel in de winter. Als stoppel of gewasresten door de winter ongestoord kan blijven liggen is dat heel aantrekkelijk voor zaadeters als veldleeuwerik, patrijs, geelgors en kneu, maar ook voor muizeneters als torenvalk, blauwe kiekendief en uilen. Een graanstoppel die tot en met het volgende groeiseizoen blijft liggen, biedt daar bovenop opgroei en foerageergelegenheid voor akkervogels.

Beheereisen

- Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 februari tot 15 augustus uit gewas a of meerdere gewassen b of gewasresten c (zie pakketvarianten).

Aanvullende beheersvoorschriften

Bewerking en beheer

- Gedurende de aanwezigheid van de stoppels of gewasresten wordt een rustperiode aangehouden. Bewerkingen in de oppervlakte en bemesting zijn alleen toegestaan in overleg met het collectief.
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het ['Protocol gebruik herbiciden open akkerland'](#) bij agrarisch natuurbeheer, zie **bijlage**.
- Geen maïsstoppel.

Adviezen

- Om onkruiddruk in dit beheerpakket beheersbaar te houden helpt het om het te rouleren en niet jaar na jaar op hetzelfde perceel in te zetten.
- Spontane kruiden die in de graanstoppel groeien zijn gunstig voor het ecologische doel.

Pakketten en vergoedingen

Code	Pakketnaam		Pakketvariant	Leefgebied	Eenheid
A14	Stoppelland	a	Winterstoppel: graanstoppel als gewasrest van 1 november tot 15 maart van het volgende jaar	Open akker	ha
A14	Stoppelland	e	Verlengde graanstoppel: graanstoppel als gewasrest, 1 februari tot 15 augustus, deze start als winterstoppel, en blijft daarna nog een seizoen liggen	Open akker	ha

A15 Wintervoedselakker

Afbeelding: Brabants Landschap

Introductie

Een wintervoedselakker is een perceel of strook waar granen en andere zaaddragende planten (bijvoorbeeld bladrammenas) niet worden geoogst of ondergeploegd, maar tot ver in de winter blijven staan. Ze vormen in de herfst en winter een rijke voedselbron voor vogels en bieden dekking. Belangrijk is dat er op tijd gezaaid wordt, zodat de planten tot zaadzetting komen. Vogels komen in grote aantallen op deze wintervoedselakkers af. Niet alleen zaadetende soorten (zoals de patrijs, geelgors, vink, kneu, keep, groenling), maar ook roofvogels (zoals torenvalk, buizerd, blauwe kiekendief, ransuil, velduil) die hier muizen en vogels vangen.

Beheereisen

- *Pakket a t/m c*: Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van datum x tot datum y uit zomergraan, wintergraan, bladrammenas, kruiden of een combinatie van deze gewassen (zie pakketvarianten).
- *Pakket d*: Minimaal 90 % van de oppervlakte bestaat van 1 oktober tot 1 februari uit een geschikt [vanggewas](#) of uit gewasresten van een geschikt vanggewas.

Aanvullende beheervorschriften

Bewerking en beheer

- Gedurende de aanwezigheid van het wintervoedsel wordt een rustperiode aangehouden. Bewerkingen zijn alleen toegestaan in overleg met het collectief.
- Een wintervoedselakker kan meerdere jaren op één plek liggen, maar planten met zaden zoals granen nemen wel snel af en vergrassing neemt toe, daarom in overleg met het collectief op tijd vernieuwen.

- De beheereenheid dient jaarlijks tussen 1 maart en 30 april te worden ingezaaid. Zaadmengsel in afstemming met het collectief.
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het '[Protocol gebruik herbiciden open akkerland](#)', zie bijlage.

Bemesting

- Bemesting met graasdiermest is toegestaan buiten de rustperiode, omdat dit de zaadzetting en daarmee het ecologische functioneren van dit beheerpakket ondersteunt.

Soortenrijkdom

- *Pakket a t/m c*: Het hoofdbestanddeel van wintervoedselakkers zijn granen die in de winter en het vroege voorjaar voor dekking en voedsel zorgen. Voedsel bestaat hoofdzakelijk uit graankorrels en zaden. Kruiden worden slechts ingezaaid wanneer die een bijdrage aan het wintervoedsel leveren en het graan niet verdringen, spontaan opgekomen kruiden passen goed in dit pakket.
- *Pakket d*: er mag een deel van het vanggewas worden geklepeld om variatie te creëren in de structuur en het zaad op de grond toegankelijk te maken, maar alleen als er zaad gezet is en alleen als doelsoorten op de bodem foerageren, zoals de veldleeuwerik.

Adviezen

- Zorg ervoor dat er op tijd gezaaid wordt, zodat het gewas tot bloei en zaadzetting kan komen. Dus bij start op 1 juni: zaaien tussen medio maart en 30 april en bij start per 1 oktober: zaaien in juni-augustus. Maak gebruik van een vals zaai-bed tegen ongewenst onkruid.
- Omvang: liever meerdere kleine (max. ca. 1,5-2 ha) dan enkele grote wintervoedselakkers.

Pakketten en vergoedingen

Code	Pakketnaam		Pakketvariant	Leefgebied	Eenheid
A15	Wintervoedselakker	a	1 juni tot 1 maart	Open akker	ha
		b	1 oktober tot 15 maart	Open akker	ha
		c	1 oktober tot 1 augustus	Open akker	ha

A16 Vogelakker

Introductie

Een vogelakker is een volveldse (liefst meerjarige) maatregel die bestaat uit een afwisseling van stroken met een meerjarig eiwitgewas (bij voorkeur luzerne of grasklaver) en stroken ingezaaid met een mengsel van grassen, granen en kruiden (braak met inzaai). Het aandeel luzerne of grasklaver in de vogelakker bedraagt ongeveer 75% van de oppervlakte, het aandeel natuurbraak 25%. De stroken met luzerne of grasklaver worden 3 à 4 keer gemaaid en kunnen worden benut als groenvoer in de veehouderij. Bij het maaibeheer wordt rekening gehouden met de broedcyclus van de veldleeuwerik. Graan- en braakstroken kunnen fungeren als wintervoedsel voor vogels en worden dus niet geoogst of gemaaid.

Vogelakkers zijn bedoeld voor muizenetende roofvogels en uilen, maar ook broedende veldleeuweriken en overwinterende akkervogels worden door vogelakkers aangetrokken. Om goed te functioneren moeten vogelakkers meerdere jaren op dezelfde plek liggen, zodat de muizenpopulatie zich kan opbouwen. Een vogelakker moet na een paar jaar vernieuwd of verplaatst worden. Voor het laatste jaar kan pakketvariant b gebruikt worden, zodat in het najaar de grond bewerkt kan worden.

Beheereisen

- *Pakket a*: Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 31 december uit één of meerdere van de volgende gewassen: granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), braak (inzaai of spontane opkomst), bladrammenas, gras.
- *Pakket b*: Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit één of meerdere van de volgende gewassen: granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), braak (inzaai of spontane opkomst), bladrammenas, gras.

Aanvullende beheervorschriften

Afmetingen en ligging

- Vogelakkers liggen bij voorkeur minimaal 3-4 jaar op één plek en worden daarna verplaatst of opnieuw ingezaaid, om voldoende kwaliteit in het gewas te houden. In het laatste jaar kan *pakket b* worden gebruikt, zodat in het najaar het perceel klaar kan worden gemaakt voor een nieuwe teelt of vernieuwing van de vogelakker.
- Het aandeel luzerne of grasklaver in de vogelakker bedraagt ongeveer 75% van de oppervlakte, het aandeel natuurbraak 25%. Ze worden als stroken in het midden van het perceel geteeld.
- De eiwitgewassen en natuurbraak met ingezaaide kruiden (braak – inzaai) worden in stroken naast elkaar geteeld. Eventueel kan een deel van de braakstroken hoofdzakelijk uit graan bestaan om als wintervoedsel te dienen.

Bewerking en beheer

- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het [‘Protocol gebruik herbiciden open akkerland’](#) bij agrarisch natuurbeheer, zie **bijlage**.

Beweiding en maaien

- De eiwitgewassen worden jaarlijks minimaal 1, maximaal 4 keer gemaaid en afgevoerd. De maaidata worden afgestemd op de (broedende) vogels. Voor veldleeuwerik moet de eerste maaibeurt na 1 juni plaatsvinden en worden er minimaal 45 dagen tussen de maai beurten aangehouden.
- De strook met natuurbraak/graaan wordt ingezaaid met een meerjarig mengsel, passend bij de regio. Mengsels in overleg met het collectief. Maaien van deze strook is niet nodig, hooguit worden probleemonkruiden pleksgewijs uitgemaaid.
- De vogelakker wordt niet beweid, omdat beweiding te veel kans op verstoring voor foeragerende, rustende en nestelende vogels geeft.

Bemesting

- De oppervlakte mag alleen worden bemest op het gedeelte met eiwitgewassen, en wel binnen 5 dagen na een maaibeurt. Als er bemest wordt is alleen rundermest toegestaan. Andere vormen van dierlijke mest en kunstmest zijn niet toegestaan.

Pakketten en vergoedingen

Code	Pakketnaam		Pakketvariant	Leefgebied	Eenheid
A16	Vogelakker	a	Meerjarig	Dooradering	ha
A16	Vogelakker	b	Meerjarig – laatste jaar	Dooradering	ha

A19 Kruidenrijke akkerranden

Afbeelding: Collectief Utrecht Oost

Introductie

In akkerranden wordt geen gewas geteeld. Ze zijn ingezaaid met een mengsel van grassen, kruiden en granen. Ze worden niet bemest en niet bespoten (uitgezonderd pleksgewijs). Akkerranden brengen het mozaïekpatroon terug in het cultuurlandschap en zijn positief voor akkervogels. Vanwege de geringere bodemverstoring en de grotere bufferwerking boeken brede (12 meter), meerjarige akkerranden meer natuurresultaat dan smalle (3 meter), eenjarige randen.

Kruidenrijke akkerranden die overlappen met de wettelijk verplichte bufferstroken ontvangen een lagere vergoeding. Deze randen worden afgesloten via pakketvariant 19b. Akkerranden die niet overlappen met een bufferstrook worden via pakketvariant 19a afgesloten.

Beheereisen

- Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit een combinatie van gras, granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), braak (inzaai), een deel van de grassen en kruiden mogen worden gemaaid en afgevoerd.

Aanvullende beheervorschriften

Bewerking en beheer

- Akkerranden zijn bij voorkeur meerjarig. Het gebruikte zaadmengsel past bij de regio en het doel van de rand en wordt in overleg met het collectief gekozen. Mengsels met inheemse, streekeigen soorten hebben sterke voorkeur.
- Meerjarige randen blijven minstens tot 1 maart staan, tenzij ze in het najaar vernieuwd worden.
- Pakket a wordt minimaal 3 teeltseizoenen achter elkaar toegepast. Hierna kan deze opnieuw worden ingezaaid.
- Bij vernieuwing van een meerjarige rand in het najaar wordt er tussen 15 augustus en 15 oktober gezaaid.
- De rand mag in de periode van 15 augustus tot 15 april geploegd worden, afhankelijk van het beheerplan en bovenstaande punten.
- Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het [Protocol gebruik herbiciden open akkerland](#) bij agrarisch natuurbeheer, **zie bijlage**

Beweiding en maaien

- Bij maaiwerkzaamheden wordt het maaisel binnen een maand afgevoerd, tenzij in het beheerplan anders is afgesproken.
- De rand wordt niet beweid.
- Bemesting van de beheereenheid is niet toegestaan.

Pakketten en vergoedingen

Code	Pakketnaam		Pakketvariant	Leefgebied	Eenheid
A15	Kruidenrijke akkerrand	a	Kruidenrijke akkerrand	Dooradering	ha
		b	Op bufferstrook	Dooradering	ha

L21 Beheer van bomenrijen

Introductie

Dit pakket bestaat vaak uit knotbomenrijen of oude lanen. Binnen het ANLb subsidiabele knotboomrijen moeten langs agrarische percelen liggen.

Knotbomenrijen zijn kenmerkend voor het Nederlandse landschap. Knotten houdt in dat de betreffende boom eens in de paar jaar van zijn kruin ontdaan wordt, waarna deze weer uitloopt. De meest bekende soorten om te knotten zijn wilg, eik, els, es of populier. Vooral oude knotbomen zijn waardevol voor de biodiversiteit vanwege hun functie als broedplek voor vogels als rans- en steenuil, die gebruik maken van aanwezige holtes. De vroeg in het voorjaar bloeiende knotwilgen zijn belangrijk voor wilde bijen en andere insecten die van stuifmeel en nectar leven. De vaak wat ruigere strook tussen de knotbomen biedt een goede leefomgeving voor muizen, etc. die op hun beurt weer als voedsel dienen voor de rans- of steenuil.

Oude knotboomlanen vormen, naast een karakteristiek landschapselement, een biotoop voor vleermuizen en holenbroeders. Om hun ecologische functie goed te vervullen is geslotenheid van de boomkronen van belang.

Beheereisen

- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee.
- Jaarlijks is minimaal 5% tot maximaal 40% van de oppervlakte van de beheereenheden in het leefgebied gekapt, geknot of gesnoeid ten behoeve handhaven verschijningsvorm.

- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd naast het element.

Aanvullende beheersvoorschriften

Bewerking en beheer

- Knotbomen worden één keer in de 3 tot 8 jaar geknot, afhankelijk van de soort.
- Voor opgaande bomen geldt: jonge bomen worden gemiddeld eenmaal per 5 jaar gesnoeid, en oudere bomen gemiddeld eenmaal per 10 jaar. Bij oudere bomen kan het snoeien zich beperken tot het verwijderen van dood hout (indien noodzakelijk).
- Het knotten gebeurt in de periode tussen 1 oktober en 14 maart.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel. Het element bestaat bij voorkeur uit inheemse, streekeigen soorten. Ongewenste (hout)soorten mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.

Adviezen

- Zaag de takken bij het knotten niet te strak langs de knot maar laat 3 – 8 cm van de oude tak staan. Hierdoor zijn er meer ‘slappende’ ogen en vergroot de kans op succesvolle nieuwe uitloop van de takken.

Pakket en vergoeding

Code	Pakketnaam		Pakketvariant	Leefgebied	Eenheid
L21	Beheer van bomenrijen	a	Beheer van knotbomenrijen	Dooradering	stuks

Meldingen

Uitgevoerd beheer tussen 1 oktober t/m 14 maart moet binnen 10 dagen, na uitvoering, gemeld worden bij het collectief.

Meld daarbij het volgende:

- Het nummer van de beheereenheid.
- De oppervlakte of stuks waarop onderhoud is uitgevoerd.
- De datum waarop het onderhoud is uitgevoerd.

L22 De robuuste knip- en scheerheg

Introductie

Knip- en scheerheggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Door het regelmatig knippen heeft de heg een strak en recht uiterlijk, zonder open gaten. Knip-en scheerheggen dragen –mits van voldoende breedte – bij aan de biodiversiteit vanwege hun functie als broed- en leefgebied voor veel (vogel)soorten.

De robuuste knip- en scheerheg is een knip- scheerheg die elk jaar iets hoger en breder gesnoeid wordt als het jaar ervoor. Hierdoor krijgt de heg een dichte vertakking, meer vitaliteit, biedt het schuilgelegenheid aan veel (vogel) soorten en zal de heg op sommige plekken in bloei komen.

Beheereisen

- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari tot 31 december.
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd naast het element.
- Jaarlijks is maximaal 100% van oppervlakte van de beheereenheden in het leefgebied gesnoeid ten behoeve handhaven verschijningsvorm.

Aanvullende beheervorschriften

Afmetingen en ligging

- De robuuste knip- en scheerheg wordt jaarlijks gesnoeid met het **snoei-op-groei** principe. Elk jaar wordt er 2-3 cm boven de vorige snoeibeurt gesnoeid.
- Het gewenste streefbeeld van een robuuste knip- scheerheg is een heg met een afmeting van minimaal 1,20 hoog en 1,20 breed.
- Na enkele jaren (10-15 jaar) wordt de heg, met een cirkelzaag, teruggesnoeid waarna de cyclus van snoei-op-groei opnieuw begint.
- Het terugsnoeien gebeurt altijd in overleg met het collectief.

Bewerking en beheer

- Snoeiwerkzaamheden worden uitgevoerd in de periode 16 juli t/m 14 maart.
- Gebruik van een hydraulische schaar of klepelmaaier zijn niet toegestaan.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Snoeihout dat vrijkomt met een slagmaaier mag terplekke verwerkt worden.
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Niet branden in het element of in de directe omgeving van het element.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan
- Een raster wordt niet aan de heg bevestigd.
- Niet branden in het element of in de directe omgeving van het element.

Bemesting

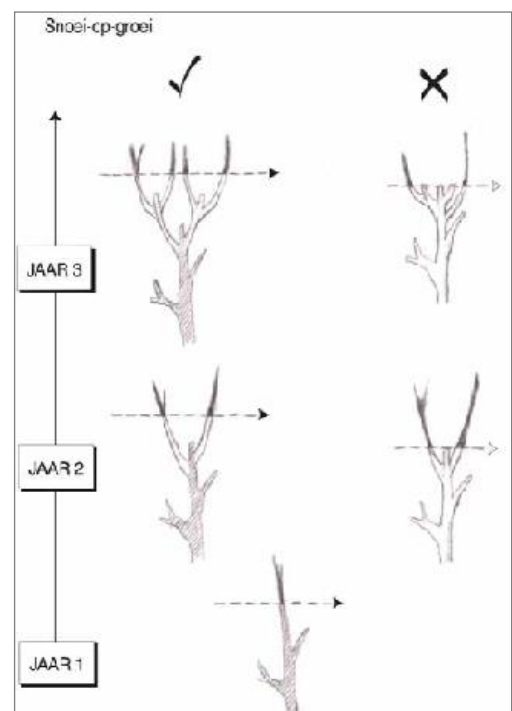
- Bemesting is niet toegestaan.

Soortenrijkdom

- Het element bestaat bij voorkeur uit inheemse, streekeigen soorten. Ongewenste (hout)soorten mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Inboeten van gaten gebeurt uitsluitend met gecertificeerd autochtoon plantmateriaal.

Beheerwijze

- De robuuste knip- en scheerheg wordt jaarlijks bijgehouden met het principe **snoei-op-groei**. Elk jaar wordt er 2-3 cm boven de vorige snoeibeurt gesnoeid
- Na enkele jaren (10-15 jaar) wordt de heg, met een cirkelzaag, **teruggesnoeid** waarna de cyclus van snoei-op-groei opnieuw begint. Dit gebeurt altijd in overleg met het collectief.
- **Sleedoorn** opslag heeft zijn ecologische waarde maar kan het best met de wortelstokken worden verwijderd. Sleedoorn gaat 'aan de wandel' en kan brede struwelen vormen, waarbij hij niet alleen het weiland intrekt maar ook de oude meidoornheg verdringt. De sleedoorn buiten de directe lijn van de heg dient vlak boven de grond afgeknipt of gezaagd te worden. De hergroei van sleedoorn is belangrijk voor de sleedoornpage. Vandaar dat het terugzetten gefaseerd dient te gebeuren bij voorkeur in combinatie met een inventarisatie van de verspreiding van deze doelsoort.
- In een gezonde heg is geen sprake van hinderlijke opslag. In heggen die degenereren, neemt een soort als vlier al snel het initiatief over en verdringt door haar snelle groei en schaduwwerking de andere struiken. Het terugzetten van vlier is vaak onderdeel van het herstel van een heg waarbij ook grote gaten in de heg worden ingeboet. Een ongewenste soort zoals Japanse duizendknoop zal plaatselijk worden bestreden.

Pakket en vergoeding

Code	Pakketnaam		Pakketvariant	Leefgebied	Eenheid
L22	Knip- en scheerheg	a	Jaarlijks knippen/scheren	Dooradering	m1

Meldingen

Uitgevoerd beheer tussen 16 juli t/m 14 maart moet binnen 10 dagen, na uitvoering, gemeld worden bij het collectief.

Meld daarbij het volgende:

- Het nummer van de beheereenheid.
- De oppervlakte of stuks waarop onderhoud is uitgevoerd.
- De datum waarop het onderhoud is uitgevoerd.

L23 Struweelhaag

Introductie

Struweelhagen vormen een belangrijk leefgebied aan struwelen en zomen gebonden flora en fauna van het cultuurlandschap zoals braamsluiper, grasmus en grauwe klauwier.

Struweelhagen onderscheiden zich van de knip- en scheerheg door de extensievere vorm van beheer. Het zijn vrij uitlopende hagen van veelal doornige struikvormers, zoals meidoorn en sleedoorn, die eens in de 6 – 12 jaar worden beheerd. Juist door de lange beheercyclus komen de struiken in bloei en zullen ze bessen dragen. Verder komen in struwelen klimplanten voor als hop, kamperfoelie en bosrank.

Struweel langs natuurlijke beken en sloten draagt bij aan de verbetering van de waterkwaliteit. Het zorgt voor schaduwwerking en de wortels houden de oevers vast. Invallend blad en takken, ingroeiende wortels bieden schuilplaatsen en voedsel voor beekfauna. Van belang is om de zijde langs de sloot niet te snoeien.

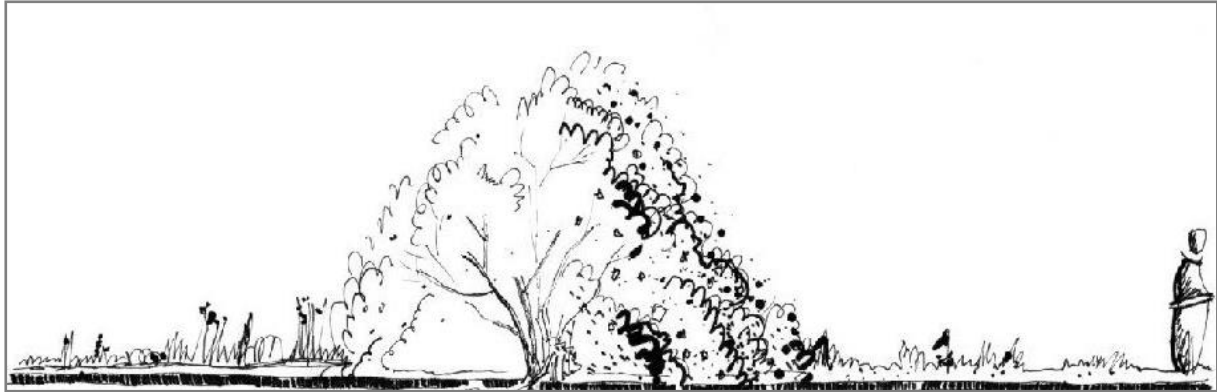
Beheereisen

- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari tot 31 december.
- Jaarlijks is minimaal 5% tot maximaal 40% van oppervlakte van de beheereenheden in het leefgebied gesnoeid ten behoeve handhaven verschijningsvorm.
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd naast het element en/of maaiafval is verwijderd.

Aanvullende beheervoorschriften

Bewerking en beheer

- Van 15 maart tot 16 juli mag niet gesnoeid worden vanwege de natuurbeschermingswet.
- De struweelhagen wordt periodiek afgezet, gevlochten of vormsnoei. Het afzetten, vlechten of vormsnoei vindt plaats tussen 1 oktober en 14 maart.
- Jaarlijks beheer met groot onderhoud in de contractperiode:
 - Het element kan vrij uitgroeien en wordt 1 maal per 5 tot 7 jaar aan drie zijden gesnoeid (één keer in de 6-jarige contractperiode).
- Wanneer het element dicht langs een pad, watergang, weiland of akker gelegen is kan gekozen worden voor een één-/ tweezijdig gesnoeid struweel. Daarbij wordt de zijkant 1 keer in de 1-2 jaar gesnoeid. Om overlast van overhangende takken te voorkomen.
- Gebruik van een klepelmaaier niet toegestaan.
- De Struweelhagen worden beheerd in een A-vorm. Hierdoor komt er genoeg licht bij de onderste takken waardoor de heg ook onderin dicht zal zijn.

- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan.
- Niet branden in het element of in de directe omgeving van het element.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in het element.
- Een raster mag niet aan het element bevestigd worden.

Bemesting

- Bemesting is niet toegestaan.

Soortenrijkdom

- Het element bestaat bij uit inheemse, streekeigen soorten. Ongewenste (hout)soorten mogen via uitgraven of mechanische worden bestreden.
- Inboeten van gaten gebeurt uitsluitend met gecertificeerd autochtoon plantmateriaal.

Beheerwijze

Belangrijk is dat heggen goed onderhouden worden, dit voorkomt dat heggen in verval raken. Goed beheer van het heggenbestand is dan ook noodzakelijk om de vitaliteit van de heggen te waarborgen. Daarnaast draagt goed beheer bij aan de biodiversiteit en de landschappelijke schoonheid van het gebied.

Vitaliteit en biodiversiteit.

Struweelheggen zijn rijk aan vruchten en bloesems en vormen hiermee een belangrijke voedselbron voor dieren. De bloesems kleuren het landschap bovendien prachtig in het voorjaar. Echter ook struweelheggen kennen een onderhoudscyclus. Het niet toepassen van onderhoud leidt namelijk uiteindelijk tot verval van een heg. Er treedt onvoldoende verjonging op en oude struiken beginnen op termijn hun vitaliteit te verliezen. Uiteindelijk leidt dit tot afsterven van struiken, waardoor er steeds meer gaten ontstaan in een heg en uiteindelijk de heg in zijn geheel zal verdwijnen. Daarentegen kan een heg middels goed beheer eeuwenoud worden.

Juiste beheerwijze

Welke beheer dient te worden toegepast is afhankelijk van de staat van de heg. De veldcoördinator kijkt samen met u welk beheer binnen de beheercyclus is gewenst, maakt hier afspraken over en plant de werkzaamheden in. De vitaliteit van de heg en de biodiversiteit staat voorop. Daarnaast wordt gekeken naar omgevingsfactoren (heggen langs wegen en paden zullen vaker gesnoeid moeten worden).

Struweelheggen kunnen op de volgende wijzen beheerd worden. Het bepalen van het uit te voeren type beheer gebeurt altijd in overleg met het collectief:

- **Vorm snoei.** Het is een vorm van beheer waarbij een struweelheg met de cirkel- of motorzaag terug gebracht wordt naar een gewenste hoogte en breedte. Waarna deze weer 5 - 15 jaar mag

uitgroeien. Deze vorm van beheer is meer van toepassing op heggen met oude meidoorns. Eventuele gaten in de heg moeten dan met gecertificeerd autochtoon plantsoen ingeboet worden. 2 jaar nazorg is noodzakelijk om ongewenste soorten zoals hop, braam of wilde clematis te voorkomen.

- **Terugzetten** Het terugzetten van heggen is een ingrijpende beheermaatregel. Wanneer de heg jong en vitaal is zorgt dit voor een sterke hergroei en verjonging van de heg vanuit de basis. . Het terugzetten van de heg zal gebeuren met cirkel- of motorzaag, bij jongen heggen op ongeveer 10 centimeter boven de grond. Eventuele gaten in de heg moeten dan met gecertificeerd autochtoon plantsoen ingeboet worden. Bij heggen waar oude meidoorns in staan is het maatwerk waarbij de oude meidoorn met beleid gesnoeid of gezaagd moeten worden. Hier is geen vast format voor en zal per heg gekeken moeten worden wat de beste maatregel is. 2 jaar nazorg is noodzakelijk om ongewenste soorten als zoals hop, braam of wilde clematis te voorkomen.
- **Vlechten** is een oude traditionele vorm van beheer waarbij de heg weer veekerend gemaakt wordt. Het vlechten van een heg kan de natuurwaarde verhogen omdat goed gevlochten heggen een dichte takkenstructuur hebben. Door voldoende dunne takken bij het vlechten te handhaven zal de heg het jaar na vlechten ook kunnen bloeien en vrucht dragen.
- **Eén-/ tweezijdig gesnoeid struweel** Snoeien van heggen met het principe van snoei-op-groei principe(waarbij ruim boven de vorige snoei beurt wordt gesnoeid) zorgt voor dichte heggen. Dichte heggen bieden beschutting tegen barre weersomstandigheden, zorgen voor extra microklimaat door extra warmere kanten langs de heg en zorgen voor goede nestplaatsen voor kleine vogels. In gevallen waar de heg vitaal is en vormsnoei, terugzetten of vlechten nog niet aan de orde is en het element dicht langs een pad, watergang, weiland of akker gelegen is, kan om overlast van overhangende takken te voorkomen, gekozen worden voor een één-/ tweezijdig gesnoeid struweel. Daarbij wordt de zijkant 1 keer in de 1-2 jaar gesnoeid met de slagmaaier.

Pakketten en vergoedingen

Code	Pakketnaam		Pakketvariant	Leefgebied	Eenheid
L23	Struweelhaag	a	Jaarlijks beheer met groot onderhoud in de contractperiode (cyclus 5-7 jaar)	Dooradering	m1

Meldingen

Uitgevoerd beheer tussen 1 oktober t/m 14 maart moet binnen 10 dagen, na uitvoering, gemeld worden bij het collectief.

Meld daarbij het volgende:

- Het nummer van de beheereenheid.
- De oppervlakte of stuks waarop onderhoud is uitgevoerd.
- De datum waarop het onderhoud is uitgevoerd.

L26 Half- en hoogstamboomgaard

Introductie

Boomgaarden zijn niet alleen landschappelijk waardevol, maar hebben ook ecologische waarde door de aanwezigheid van in holten broedende vogels, zoals de steenuil. Onder de schors van oude bomen leven insecten die jaarrond voedsel bieden aan vogels, zoals boomkruiper en grote bonte specht. In het voorjaar trekt de bloesem insecten aan, zoals hommels, bijen en zweefvliegen.

Een belangrijk onderdeel van de boomgaard is de onderbegroeiing. Een kruidenrijke vegetatie zorgt voor insecten waar diverse vogels op afkomen. Bij beweiding ontstaat een wat pollige structuur in het grasland waar muizen zich thuis voelen; een smakelijk onderdeel op het steenuilenmenu.

Boomgaarden passen in het leefgebied Dooradering. Voorbeelden van doelsoorten zijn Gekraagde roodstaart, houtduif, kerkuil, spotvogel, steenuil en ingekorven vleermuis. Dit pakket kan worden afgesloten in hoogstamboomgaarden en halfstamboomgaarden.

Beheereisen

- Minimaal 25% tot maximaal 100% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks gesnoeid.
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd naast het element.

Aanvullende beheervoorschriften

Bewerking en beheer

- Van 15 maart tot 16 juli mag niet gesnoeid worden vanwege de natuurbeschermingswet.
- Vanaf 1 oktober tot 14 maart kan de (twee)jaarlijkse snoei worden uitgevoerd.
- Appel of peer: bomen tenminste eenmaal per twee jaar gesnoeid. Andere soorten: enkel vorm- of onderhoudsnoei indien nodig.
- Als snoeihout versnipperd wordt, mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- De stam van de hoogstamfruitboom mag niet beschadigd worden door vee. Het raster mag niet aan de boom bevestigd worden. Jonge bomen in een weiland met vee zijn voorzien van een boomkorf.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemkruiden zoals akkerdistel, ridderzuring, jacobskruiskruid en brandnetel.
- Niet branden in het element of in de directe omgeving van het element.

Beweiding en maaien

- De onderbegroeiing wordt jaarlijks beweid, of de boomgaard wordt jaarlijks gemaaid waarbij het maaisel wordt afgevoerd.
- Bemesting in overleg met het collectief, bij voorkeur graasdiermest. Bij bemesten worden de fruitbomen en wortels niet beschadigd.

Pakketvarianten

Code	Pakketnaam		Pakketvariant	Leefgebied	Eenheid
L26	Half- en hoogstamboomgaard	a	Half- en hoogstamboomgaard	Dooradering	ha

Meldingen

Uitgevoerd beheer tussen 1 oktober t/m 14 maart moet binnen 10 dagen, na uitvoering, gemeld worden bij het collectief.

Meld daarbij het volgende:

- Het nummer van de beheereenheid.
- De oppervlakte of stuks waarop onderhoud is uitgevoerd.
- De datum waarop het onderhoud is uitgevoerd.